

17 § Rohkeasti yhdessä-Modigt tillsammans 2023**Päätösehdotus**

Merkitään tiedoksi.

Päätös

Seurakuntaneuvosto päätti antaa kysymysten valmisteluvastuun strategiatyöryhmälle.

Selostus**Tilannekuva 2020 (9.1.2020)**

Helsingin seurakuntien ja seurakuntayhtymän tilannekuvaan on kirjattu syyskaudella 2019 seurakuntapäätäjien ja kirkon työtä tekevien yhteinen ymmärrys nykytilanteesta.

Tilannekuvaa tarvitaan päätöksenteon tueksi, kun kevätkauden 2020 aikana tehdään yhdessä tavoitetila Rohkeasti yhdessä 2023.

Resurssien väheneminen

Helsingin seurakuntien ja seurakuntayhtymän yhteisten palveluiden taloudelliset resurssit vähenevät 2020-2023 tarkastelujaksolla n -1,5%/v ja samaan aikaan kustannustaso nousee saman verran. Helsingin seurakuntayhtymän investoinnit vuosille 2019-2023 on 80M€, tämän johdosta kassa vähenee 58M€.

Taloussuunnittelun lähtökohtana 2020-2023 on jäsenmäärän lasku keskimäärin 4800 henkilöllä vuodessa. Helsingin seurakuntien yleinen jäsenkehitys on laskeva, koska a) kirkosta eronneita on enemmän kuin kirkkoon liittyviä (5153 henkilöä enemmän Helsingissä v. 2018) ja b) jäseniä kuolee enemmän kuin mitä vastasyntyneitä kastetaan jäseniksi (816 jäsentä enemmän Helsingissä v. 2018).

Jäsenmäärän väheneminen

Helsingin seurakuntien jäsenmäärä kasvoi 1990- luvulta vuoteen 2001 asti. Vuodesta 2001 (401 879) vuoteen 2018 (337 955) jäsenmäärä on laskenut 64 000 henkilöllä. Tämä tarkoittaa laskua keskimäärin 3 760 jäsenellä vuodessa. Jäsenprosenttivertailulla lasku vuodesta 2010 (61,7%) vuoteen 2018 (52,0%) on hyvin lineaarista ja keskimäärin noin 1,2%-yksikköä vuodessa.

Helsingissä suurimmat ikäluokat ovat nuoria aikuisia. Helsingin seurakunnissa vuonna 2018 suurimman ikäluokan muodostivat 26-vuotiaat (6045 jäsentä). Helsingin seurakuntien jäsenistä on noin 1% vieraskielisiä.

Toimitusten väheneminen

Lapsikasteiden määrä on selkeästi vähentymässä. Vuodesta 2010-2018 kastettavien määrä on vähentynyt -36% (3704 kastetusta 2362 kastettuun).

Kirkollisten avioliittoon vihkimisten määrä on vähentymässä. Vuodesta 2010-2018 vihittävien määrä on vähentynyt -38% (1736 vihittävästä parista 1068 vihittyyn avioliittoon).

Hautaan siunaamisten lukumäärä on pysynyt suhteellisen vakiona ja ollut suuruusluokka 4000-5000 vuodessa.

Vuorovaikutuksen haasteet

Vuorovaikutuksessa on kysymys seurakuntien välisestä yhteistyöstä, seurakuntien ja seurakuntayhtymän yhteisten palveluiden yhteistyöstä sekä seurakuntien ja yhteisten palveluiden ja eri yhteistyötahojen välisestä yhteistyöstä. Seurakuntalaisilla on käytössä myös erilaista osaamista, joka ei ole riittävästi käytössä.

Muuttoliike ja kaupungistuminen

Kaupungistumisen myötä muuttoliike on voimakasta pääkaupunkiseudulle. Kotimaan muuttoliike eli muutot Helsingin sisällä ja Helsingin ja muun Suomen välillä lisäsi koko seurakuntayhtymän jäsenmäärää 2028 henkilöllä vuonna 2018. Muuttoliikkeen vaikutus on hyvin erilainen eri seurakunnissa. Mikäli seurakunnan alueelle kohdistuu voimakasta uudisrakentamista, on seurakunnan saama muuttovoitto tyypillisesti useita satoja jäseniä vuodessa. Toisaalta myös muuttotappio (siis seurakunnan jäsenenä) voi olla kolminumeroinen yhden vuoden aikana.

Ulkomaiden kansalaisia muuttaa vuosittain Helsinkiin noin 3000 henkilöä enemmän kuin Helsingistä pois. Tämä ulkomaalaistaustaisen väestön kasvu ei juurikaan näy seurakuntiemme jäsenmäärässä. Helsingin seurakunnissa on noin 3500 jäsentä, joiden äidinkieli on muu kuin suomi tai ruotsi.

Sekä kaupungistuminen että maahanmuutto haastavat kirkon työntekijöitä kohtaamaan moderneja urbaaneja ilmiöitä, kuten uudenlaisia kaupunkikulttuureja ja yhteisöllisyyden muotoja myös sosiaalisessa mediassa.

Ilmastonmuutos

Kansainvälisen muuttoliikkeen yksi suurimmista syistä on ilmastonmuutos. Suomeen saapuneen tulevaisuudessa enenevässä määrin ilmastopakolaisia, joiden vastaanottamiseen myös kirkon tulee varautua.

Ilmastonmuutoskysymykset herättävät ahdistusta erityisesti nuoremmassa ikäpolvissa ja haastavat työntekijöiden valmiuksia keskustella asiasta. Ilmastonmuutos on myös olennaisesti kristilliseen uskoon ja

etiikkaan liittyvä kysymys. Kristittynä tehtävänämme on viljellä ja varjella luomakuntaa ja näiden tehtävien laiminlyöminen on syntiä.

Polarisoituminen

Polarisoitumiskehitys on globaali ilmiö, joka näkyy myös suomalaisessa yhteiskunnassa. Vastakkainasettelu kaventaa mahdollisuuksia löytää aidon vuoropuhelun kautta kestäviä ratkaisuja yhteisiin haasteisiin, kuten ilmastomuutokseen, pakolaisuuteen tai ihmisoikeuksien toteutumiseen.

Polarisoituminen tarkoittaa myös hyvä- ja huono-osaisten välisten erojen kasvua. Helsingissä väestön polarisoituminen on muuta Suomea suurempaa. Syrjäytyminen merkitsee usein myös ylisukupolvista syrjäytymistä. Helsingissä on esim. 20–29-vuotiaista yli 20 000 vailla peruskoulun jälkeistä tutkintoa. Erityisen haastavaa on vieraskielisillä nuorilla, joista suhteellisesti selvästi muita suurempi osa on koulutuksen ja työn ulkopuolella.

Yksinäisyys

Sadat tuhannet suomalaiset kärsivät yksinäisyydestä joko ajoittain tai pysyvästi. Suomessa yksin asuvien osuus on Euroopan korkeimpia. Liian monille yksin asuminen ei ole vain normaalia elämänkaareen kuuluvaa vaan voi kestää jopa vuosikymmeniä. Yksin asuminen ei välttämättä tarkoita yksinäisyyttä. Yksin asuminen kasvattaa kuitenkin yksinäisyyden riskiä.

Maallistuminen ja muuttuva hengellisyys

Maallistuminen eli sekularisaatio tarkoittaa yhteiskunnallisella tasolla sitä, että uskonnolliset arvot ja instituutiot väistyvät ja ne korvautuvat ei-uskonnollisilla arvoilla ja maallisilla instituutioilla. Suomessa uskonnollisiin yhdyskuntiin kuuluu 2/3 väestöstä. Määrä on laskenut viime vuosikymmeninä. Myös muissa länsimaissa on vastaavanlaista muutosta. Sen sijaan globaalisti tarkasteltuna uskonnollisuus vahvistuu.

Suomessa hengellisyys on muuttumassa yhä omaehtoisemmaksi ja monimuotoisemmaksi. Yksilön uskonnollisuus irtautuu kauemmaksi uskonnollisista instituutioista ja ratkaisut tulevat autonomisemmiksi.

Pohjoismaissa on yhteneväinen kehitys uskonnollisuuden monimuotoistumisessa ja kansankirkkojen muuttuvassa asemassa.

Syrjäytyminen ja eriarvoisuus

Syrjäytymiselle ei ole vakiintunutta määritelmää, mutta sitä käytetään usein kuvaamaan yksilön, kotitalouden tai jonkin ihmisryhmän joutumista taloudellisesti ja sosiaalisesti ongelmallisiin olosuhteisiin, joista on huonot mahdollisuudet vapautua. Syrjäytymistä voivat aiheuttaa esimerkiksi opiskelumahdollisuuksien puute, pitkäaikaistyöttömyys, pätkätöiden välillä toistuvat työttömyysjaksot, perusturvan pieni taso, vammaisuus, terveysongelmat, päihteiden käyttö ja asunnottomuus.

Erityisen herkkiä syrjäytymiselle ihmiset ovat elämän muutosvaiheissa, esimerkiksi koulun, työsuhteen tai parisuhteen päättyessä. Suomessa arvioidaan olevan noin 10 000 perhettä, joissa lapset ovat vaarassa syr-

jäytyä. Näihin perheisiin on kasaantunut köyhyyteen, vanhempien mielenterveyteen sekä matalaan koulutukseen liittyviä haasteita.

Kilpailu ajankäytöstä

Ihmisten kokemus kiireestä on kasvanut. Monet toimijat kilpailevat ihmisten ajasta. Tämä luo haasteita myös seurakunnalliselle toiminnalle. Pitkäkestoiisiin ja pitkää sitoutumista vaativiin toimintamuotoihin on vaikeampi löytää osallistujia ja vastuunkantajia.

Instituutionaalisuuden vierastaminen

Suomessa on pitkä historia erilaisten instituutioiden vahvasta ja arvoitetusta asemasta. Kirkko julkisoikeudellisena yhteisönä on samaistunut rakenteeltaan ja asemaltaan näihin suomalaisiin instituutioihin, joiden asemaa ei ole juurikaan kyseenalaistettu yhtenäiskulttuurin aikana. Kirkon yhteiskunnallisessa asemassa on tapahtunut selkeä muutos. Hengellisyysmuutos individualistisempaan suuntaan haastaa instituutionaalista uskonnollisuutta.

.....

Rohkeasti yhdessä -strategiaprosessia on tarkoitus edistää vuonna 2020 kuukausittain vaihtuvien keskusteluteemojen avulla. Tammi-helmikuun teemana on: "Miksi kirkko on läsnä tämän päivän helsinkiläiselle? Mikä on seurakunnan ja yhtymän yhteisten palvelujen rooli tässä?" Kyse on yhteisen tavoitetilan tekemisestä sekä seurakuntien keskinäisen ja yhteisten palveluiden ynnä seurakuntien välisen työnjaon kehittämisestä.

Liitteenä on yllä mainittuun tammi-helmikuun teemaan liittyviä tarkempia kysymyksiä, joihin vastaamalla <https://link.webropolsurveys.com/S/27415D9D091788B7>

seurakuntaneuvostot, seurakuntien työyhteisöt sekä yhteisten palveluiden osastot ja yksiköt voivat osallistua Rohkeasti yhdessä -työskentelyyn. Vastauslinkki on avoinna 15.3. saakka.

Kirkkoherroille tiedoksi, että seurakuntaneuvostojen esittelypohja on tehty Dynasty-asiahallintajärjestelmään asianumerolla 533/2019:9, josta esittelijä voi sen muokata oman seurakunnan pohjaksi.

Liitteet

22 Rohkeasti yhdessä_tammi-helmikuun kysymykset

